"Biz öz inkişafımızı milli əsaslar üzərində qururuq və eyni zamanda, irəliyə gedirik, müasirliyə, tərəqqiyə doğru gedirik"

(Əvvəli 1-ci səh.)

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mərasim iştirakçılarına müraciətlə dedi:

- Bu gün ölkəmizin həyatında çox əlamətdar bir gündür, unudulmaz bir gündür. Bu gün Bakıda, Bakı şəhərinin ən gözəl yerlərindən biri olan bulvarda Muğam Mərkəzinin açılışında sizinlə birəbir iştirak etirik. Bu münasibətlə mən sizin hamınızı ürəkdən təbrik edirəm.

Muğam Mərkəzinin yaradılması çox böyük hadisədir. Xatırlayırsan, üç il bundan əvvəl bu yerdə bu gözəl binanın təməlini qoyduq və yaqin o vaxt heç təsəvvür edə bilmədik ki, nə qədər gözəl binaya tikiləcəkdir. Bu binada ham müasirlik öz əksini tapır, eyni zamanda, binaya yuxarıdan baxanda görürsən ki, Azərbaycan xalqının qədim xalq çalğı alətləri burada təsvir olunur. Yani burada müasirliklə qədim tarix qovuşur, birləşir və bəlkə də, bu, bu gün Azərbaycana xas olan ən önəmli xüsusiyyətlərdən biridir. Azərbaycan uğurla inkişaf edir, bizim çox zəngin, böyük mənəvi irsimiz var. Biz öz inkişafımızı milli əsaslar üzərində qururuq və eyni zamanda, irəliyə gedirik, müasirliyə, tərəqqiyə doğru gedirik.

Muğam Mərkəzinin tikintisi işində iştirak etmiş bütün insanlara mən öz dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Bu bina Azərbaycan xalqına xidmət edəcəkdir. Bu binada gözəl tədbirlər keçiriləcəkdir, gözəl konsertlər, muğam gecələri keçiriləcəkdir. Muğam bizim milli sərvətimizdir, çox böyük dəyərimizdir. Azərbaycan xalqı əsrlər boyu bu sənəti yaşatmışdır və bu gün çox vacibdir ki, bu gözəl sənət, Azərbaycan xalqının milli dəyəri olan muğam nəsildən-nəsilə keçir.

Bu gün gözəl gənc nəsil yetişir. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən təşkil olunmuş muğam müsabiqələrinin keçirilməsi çox böyük maraq doğurur, çox böyük məna daşıyır. Bu, genc nəslin vətənpərvərlik ruhunda, milli ruhda böyüməsinə xidmət gösterir. Bizim gənclərimiz milli ruhda böyüməlidirlər. Biz bütün umumbəşəri dəyərləri bölüşürük, Avropa dəyərlərinə böyük hörmətə yanaşırıq. Ancaq bizim üçün ən əsas milli dəyərlərimizdir. Baxmayaraq ki, biz əsrlərlə müstəqillikdən məhrum olmuşduq, amma Azərbaycan xalqını onilliklər, əsrlər boyu bir millət kimi qoruyan milli mənəvi dəyərlərimiz, ənənələrimiz olubdur, muəsiqimiz, ədəbiyyatımız, ana dilimiz, incəsənətimiz olubdur. Bütün bunları muğam sənəti ehtiva edir. Muğam sənəti vətənpərvərlik sənətidir, muğam sənəti sevgi, məhəbbət sənətidir. Vətənə sevgi, ailəyə sevgi Azərbaycan xalqına xas olan xüsusiyyətlərdir.

Mən bu gün burada əyləşən bizim tanınmış muğam ustalarını xüsusi salamlamaq istəyirəm, onları xüsusi təbrik etmək istəyirəm. Bu gün sizin bayramınızdır, bu gün bütün Azərbaycan xalqının bayramıdır.

Mən çox şadam ki, biz bu gözəl mərkəzi, Muğam Mərkəzini istədiyimiz kimi tikə bilmişik. Bir də demək istəyirəm ki, burada işlər çox böyük zövqlə, məhəbbətlə aparılıbdır. Bu tikintidə iştirak edən insanların zövqü yüksəkdir. Eyni zamanda, əlbəttə ki, belə gözəl və böyük layihə çox geniş müzakirələr nəticəsində yaradılmışdır. Ümid etmək istəyirəm ki, bu gözəl binada bizim muğamımız səslənəcək, bu binada çıxış edən genc ifaçılarımız öz məharetini göstərəcəklər.

Azərbaycan xalqı çox istedadlı xalqdır və muğam sənəti böyük istedad tələb edir. Muğamı gözəl ifa etmək üçün çox böyük istedad olmalıdır və bu istedad bizdə var. Bizim qədim tariximiz, qədim mədəniyyətimiz var. Bu mədəniyyət bu gün dünya üçün də açılır, dünya bizi daha da yaxşı tanımağa başlamışdır. Bu yaxınlarda Bakıda keçirilmiş mədəniyyət nazirlərinin toplantısında Azərbaycanın nə qədər böyük mədəni irsə malik olduğunu bütün dünya ictimaiyyəti bir daha gördü.

Bu gün Azərbaycanda bu sahədə görülən işlər ürəkçandır. Bizim bütün tarixi binalarımız bərpa olunur, Bakıda yerləşən bütün teatrlarımız, muzeylərimiz ən yüksək səviyyədə təmir olunur, yeni mədəniyyət ocaqları yaradılır. Bu binanın yanında artıq bir müddət bundan əvvəl təməlini qoyduğumuz Xalça Muzeyi də inşa edilməyə başlanmışdır. Bu da gözəl memarlıq abidəsi olacaq, bizim gözəl şəhərimizə əlavə yaraşıq vərəcəkdir. Bütün bunları etmək üçün əlbəttə ki, geniş imkanlar lazımdır. Bütün bu gözəl əsərləri, memarlıq əsərlərini yaratmaq üçün maddi imkanlarla bərabər, əlbəttə ki, yüksək zövq lazımdır. Bu Bilirsiniz ki, 2009-cu il dünyada böyük narahatlıq doğurur. Dünyada hökm sürən maliyyə böhranı və iqtisadi böhran artıq öz mənfi təsirini göstərməyə başlamışdır. Biz Azərbaycanı bu böhranın mənfi təsadlarından maksimum dərəcədə qorumalıyıq. Ümumiyyətlə, həmişə olduğu kimi, ölkəmizi qorumalıyıq. Ölkəmizin həm siyasi, həm da iqtisadi maraqlarını qorumalıyıq, xüsusilə 2009-cu ildə. Çünki Azərbaycan iqtisadiyyatı dünya iqtisadiyyatının bir parçasıdır və xaricdə baş verən proseslər istər-istəməz öz növbəsində Azərbaycana da təsir edə bilər.

Biz istər siyasi, istər iqtisadi müstəvidə həmişə çalışmışıq və hesab edirəm, buna nail olmuşuq ki, digər yerlərdə baş veren hadisələr Azərbaycana mənfi təsir göstərməsin. Biz öz ölkəmizdə gedən işlərlə məşğuluq. Bizi aparılan islahatlar, mönkəmlənən iqtisadiyyat, Azərbaycan xalqının rifah halının yaxşılaşdırılması məsələləri düşündürür. Biz bu məsələlərin həlli ilə məşğuluq. Ancaq bununla bərabər, əlbəttə, 2009-cu ilda əlava tədbirlər görülməlidir ki, Azərbaycan xalqı dünyanı bürümüş iqtisadi və maliyyə böhranını hiss etməsin. Bunu etmək üçün bizim imkanlarımız var, iradəmiz, düşünülmüş siyasətimiz var.

Baxmayaraq ki, indi hatta böyük ölkələr, ilk növbədə, iqtisadi məsələlər haqqında düşünürlər, biz 2009-cu ildə mədəniyyət sahəsinda bütün nəzərdə tutulmuş məsələləri həll etməliyik. Azərbaycanda 2009-cu ildə bu sahəyə əlave vəsait ayrılacaqdır. Təmirdə olan mədəniyyət obyektlərinda işlərin yüksək səviyyədə başa çatması məsələləri həll olunacaqdır. Yeni gözəl binalar tikiləcəkdir. Bu binalar, eyni zamanda, memarlıq əsərləridir, neca ki, bu gözəl Muğam Mərkəzi. Yeni bizim planlarımız çoxdur. Dünyada gedən xoşagəlməz proseslər bizim iradəmizə, istəyimizə təsir göstərməməlidir və əminəm ki, biz buna nail olcağıq.

Mən bu gün sizi və bu fürsətdən istifadə edib bütün Azərbaycan xalqını Yeni il bayramı və Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi günü münasibətilə ürəkdən təbrik etmək istəyirəm, size cansağlığı və bütün Azərbaycan xalqına xoşbəxtlik arzulayıram. Sağ olun.

***

Mərasim muğam konserti ilə davam etdirildi.

Prezident İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva mərasimin sonunda Azərbaycanın qocaman, ustad muğam ifaçıları ilə görüşüb onları bu əlamətdar hadisə münasibətilə bir daha təbrik etdilər.

Səhnəyə məhəbbətlə

Xalq yazıçısı Elçinin dramaturgiyası bu gün nəinki ölkəmizin hətta dünyanın bir çox teatrlarının diqqət mərkəzindadır. Cəmiyyətimizdə baş veren hadisələrin itı yazıçı qələmi ilə bədiiləşdirilməsi, zamanının qarşılığında haqiqəti görmək və onu estetik ideala çevrmək, sonda isə oxuculara və tamaşaçılara yüksək mənəvi-əxlaqi dəyərlər aşılamaq bu sənatkarın yaradıcılığı üçün xarakterkdir. Bu silsilədən onun "Dəlixanadan dəli qaçıb və yaxud mənim sevimli dəlim" komediyası da diqqəti çəkir.

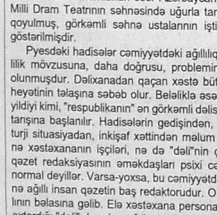

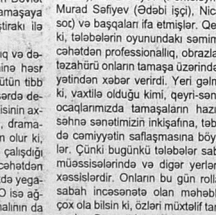

1996-cı ildə tamamlanan əsər Azərbaycan Dövlət Milli Dram Teatrının səhnəsinda uğurla tamaşaya qoyulmuş, görkəmli səhnə ustalarının iştirakı ilə göstərilmişdir.

Pyesdəki hadisələr cəmiyyətdəki ağırlıllıq və dəlillik mövzusuna, daha doğrusu, problemina həsr olunmuşdur. Dəlixanadan çaçan xəstə bütün tibbi heyatinin talaşına səbəb olur. Belaliklə əsərdə deyildiyi kimi, "respublikanın" en görkəmli dəlisinin axtarışına başlanlır. Hadisələrin gedişinden, dramaturji situasiyadan, inkişaf xettindən məlum olur ki, nə xəstəxananın işçiləri, nə da "dəli"nin çalışdığı qazet redaksiyasının əməkdaşları psixi cəhətdən normal deyillər. Varsa-yoxsa, bu cəmiyyətdə yegana ağıllı insan qazetin baş redaktorudur. O isə ağlının bəlasına gəlib. Elə xəstəxana personalının da axtardığı "dəli" da odur, ağıllı olduğunu etrafdakılara sübut etməya adam tapa bilmeyan insan.

Əsərdəki badii haqiqət, komik xett, cəmiyyəti düşündürən problemlər nəinki professional teatralnın, eləcə da özfəaliyyət teatrlarının diqqətini özünə çəkmişdir. Bu günlər isə əsər Azərbaycan Dillər Universiteti tələbələrinin ifasında göstərilmişdir. Universitetin akt zalında göstərilən əsərə müəllifin özü və tanınmış sənət adamları da dəvət olunmuşdu.

Tamaşadan əvvəl universitetin rektoru Səməd Seyidov qonaqları və müəllifi salamlamış, mədəni tədbirlərin tələbələrin estetik tərbiyəsina təsirindan söhbət açmışdır. Tamaşanın hazırlanmasında böyük əməyi olan Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasının müdiri Fəridə Səfiyeva Elçinin yaradıcılığından, onun dramaturgiyasının aktuallığından söhbət açmış, reallaşan ideya haqqında məlumat vermişdir. Sonra ise roman-german filologiyası fakültəsinin, eləcə da Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasının dəstəyi ile tələbələrin ifasında "Dəlixanadan dəli qaçıb və yaxud mənim sevimli dəlim" əsəri təqdim olunmuşdur.

Tamaşada rolları Pərviz Hətəmov (baş redaktor), Könül Abbasova (Katibə), Nigar Əliyeva (Şəfqət bacısı), Məhəmməd Xəlilov (Siyasi icmalçı), Bəhruz Nəsibov (məsul katib), Ağa Əliyev (Şöbə müdiri), Əziz Əliyev (Ponteleymon Polikarpoviç), Murad Safiyev (Ədəbi işçi), Nicat Əliyev (professor) və başqaları ifa etmişlər. Qeyd etmək lazımdır ki, tələbələrin oyunundaki səmimiyyet, aktyor ifası cəhətdən professionallıq, obrazların daxili aləminin təzahürü onların tamaşa üzərinda işlərkən məsuliyyətindan xəbər verirdi. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, vaxtlə olduğu kimi, qeyri-sənət profilli ali təhsil ocaqlarımızda tamaşaların hazırlanması gələcək səhnə sənətimizin inkişafına, təbliğina, son nəticəda cəmiyyətin safaşmasına böyük kömək eda bilər. Çünki bugünkü tələbələr sabah müxtəlif təhsil müəssisələrinda və digər yerlərda çalışan mütəxəssislərdir. Onların bu gün rollarına olan sevgisi sabah incəsənətə olan məhəbbətina çevriləcək, çox ola bilsin ki, özləri müxtəlif tamaşalar hazırlayacaqlar. Ən azından etrafdakı insanlarda, teatrın nümunəsinda incəsənətə maraq oyadacaqlar. İncəsənatin isə bir qayəsi var. İnsanları doğru yola səsləmək. Unutmaq olmaz ki, Azərbaycan səhnə sənatinin fədailərinin əksəriyyəti da ilk rollarını realın məktəbda şagird olarkən, gimnaziyalarda oxuyarkən, tələbəlik illarində, yaxud özfəaliyyət kollektivlarinda, xalq teatrlarında ifa etmişlər. Bu cəhətdən Azərbaycan Dillər Universitetinin təşəbbüsü təqdirəlayiq haldır. Ela bilirik, bu təcrübə başqa təhsil ocaqlarında da maraq doğuracaq.

Tamaşadan sonra "Dəlixanadan dəli qaçıb və yaxud mənim sevimli dəlim" komediyasının müəllifi, xalq yazıçısı Elçin Universitetin rektorluğuna, tələbə aktyorlara, əsərin hazırlanmasında xidmati olan hər bir kəsə təşəkkür etmiş, bu səpkili tədbirlərin tehsil ocaqlarının uğrunda tədbirə yanaşı, böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulamış, tamaşadan razılığını bildirmişdir.

A.İsmayıloğlu

Qədim yunan və Roma ədəbiyyatı

Ölkənin gələcək taleyinin həll edilməsində, onun vətəndaş imicinin formalaşmasında insan, hərtərəfli, ahəngdar inkişaf etmiş şəxsiyyət amili son dərəcə mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Şəxsiyyət isə cəmiyyətdə formalaşır. Yeni nəslin suveren ölkəmizin adına layiq vətəndaşlar kimi formalaşması yolu isə ilk növbədə ailədən, orta və ali məktəblərdən keçir. Bu gərəkli işdə bütün amillərlə yanaşı dərsliklərin də böyük rolu və əhəmiyyəti danılmazdır. Hər hansı bir elm, mədəniyyət, incəsənət sahəsinin problemlərini özündə əks etdirən dəyərli dərslik gənclərin elmi dünyagörüşünün formalaşmasında son dərəcə mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Bu gün müasir dövrün insanını xarakterinin, elmi dünyagörüşünün qapalı bir mühitdə, yalnız öz xalqının mədəniyyəti, ədəbiyyatı, incəsənəti zəminində formalaşması yetərli deyildir. Bəşəriyyətin əldə etdiyi bütün elm, ədəbiyyat, mədəniyyət incilərini dərindən öyrənməden digər xalqların alimləri, yazıçıları, sənət adamları arasına çıxmaq, öz xalqını layaqətlə təmsil etmək mümkün deyildir. Ona göre da ümumdünya mədəniyyətinin, ümumdünya ədəbiyyatının ən dəyərli incilərindən xəbərdar olmaq, onlardan bəhrələnmək çox vacib məsələdir.

Bu baximdan professor Nargiz Paşayeva və professor Tərlan Novruzovun birgə yazdıqları "Qədim yunan və Roma ədəbiyyatı" kitabı (Bakı, "Nurlan" nəşriyyatı, 2008) diqqətəlayiqdir. Bu əsər ilk növbədə müasir Azərbaycan gənclyini dünya ədəbiyyatının, dünya mədəniyyətinin tarixi ilə tanış etmək missiyasını öz üzərina götürmüşdür. Filologiya fakültəsinin tələbələri üçün nəzərdə tutulmuş bu dərslik uzun müddət ali məktəbdə müxazirələr oxuyan ədəbiyyatşünas alimlərin, pedaqoqların çoxillik elmi axtarışlarının səmərali nəticəsi kimi meydana gəlmişdir.

Dərslikdə qədim Yunan və Roma ədəbiyyatının bütün problemləri öz əksini tapmışdır. Ayrı-ayrı görkəmli sənətkarlar - Homer, Hesiod, Esxil, Sofokl, Evripid, Aristofan və başqaları haqqında yazılmış ədəbi-elmi əsərlər öz əhatəliliyi, informasiya zənginliyi, eləcə da fikrin lakonik ifadəsi ilə diqqəti cəlb edir. Bu əsərlərdə oxumaqla qədim yunan və Roma ədəbiyyatının təşəkkülü, onun keşməkeşli inkişaf yolu, məziyyət və nöqsanları, nəzəri-estetik prinsipləri, ümumdünya ədəbiyyatı tarixinda yeri və rolu haqqında dolğun məlumat almaq mümkündür.

Məlliflər çox doğru qeyd edirlər ki, antik dövrdə yalnız yunan xalqının mədəniyyəti və tarixi üçün deyil, ümumdünya ədəbiyyatı və mədəniyyəti, sivil xalqların tarixi üçün da əhəmiyyətlidir. "Avropa mədəniyyəti qədim yunan mədəniyyətinin xərabələri üstünda yüksəlmişdir və bu mədəniyyətin ünsürləri, forma və janrları Avropa mədəniyyətinə üzvi şəkildə daxil olmuşdur" qənaəti da qəydəndüşməməlidir. Bu fikir zəngin faktlara, elmi araşdırmalara istinadan meydana gəldiyindən, təkzidedilməz bir haqiqət təsiri bağışlayır.

Yaxşı cəhətdir ki, müəlliflər qədim yunan və Roma ədəbiyyatını müasir dövrün, yeni milli metodologiyanın tələbləri istiqamətində dəyərləndirməya, təhlil etməya, araşdırmağa çalışırlar. Antik yunan və Roma mədəniyyətinə Şərqdə, o cümlədən da Azərbaycanda yaranan marağın səbəblərinin yığcam şəkildə əsaslandırılması, qədim sənət incilərinin dilimizə tərcüməsi, nəşri, təbliği, onların tamaşaya qoyulması, bərələrinda tədqiqat əsərlərinin, dərsliklərin yaranması, yunan və Roma ədəbiyyatının ali məktəblərdə tədrisi kimi mühüm faktlanın xatırlanması da yerinə düşür, oxucuda hem dünya mədəniyyətinin ilkin nümunələri, hem da ölkəmizdə bu ədəbiyyata münasibət hapqında müəyyən təsəvvür yaradır.

Dərsliykdə klassik filologiyanın tənsifatından istifadə tələbələrin sahə biliklərini zənginləşdirmək ehtiyacından irəli gəlmişdir. İstər arxaik, istər klassik, istrsə da ellinizm dövründə yaranan ədəbi nümunələrin təhlili qənəbəxşdir, tələbənin anlayacağı səviyyədədir. Antik, eləcə da klassik dövrün Homer, Hesiod, Esxil, Sofokl, Evripid, Aristofan kimi görkəmli müəyəndələrinin yaradıcılığının folklor zəminində, yunan mifologiyası zəminində formalaşması kimi mühüm məsələlər kitabda lazımi şəkildə əsaslandırılmışdır.

Kitabda verilən bütün maqalalərdə, açerklərdə hər bir ədəbi uğurun ənənə zəminində formalaşması ideyası ön plandadır və hiss olunur ki, bu prinsip tədqiqatın apancı istiqamətini müəyyənləşdirir. Həm qədim yunan mifologiyası, onun apancı qəhrəmanları - Zevs, Gera, Apollon, Afina, Afrodita, Eros, Prometey, Heraklı, həm da digər şlfahi xalq ədəbiyyatı nümunələri haqqında məlumat yazılı ədəbiyyatın görkəmli nümayəndələrinin əsərlərinin hansı zəminda formalaşması haqqında müəyyən təsəvvür yaradır. Məlum olur ki, yazılı ədəbiyyat nümunələrinda təsvir edilən qəhrəmanların da əksəriyyəti ela mifoloji obrazlardır. Çox zaman ayrı-ayrı sənətkarlar badii əsərlərinda bu qəhrəmanları mifologiyada olduğu kimi deyil, öz ədəbi məramlarına uygun şəkildə əks etdirməya çalışmışlar. Ela buna görə da fərqli sənətkarların əsərlərinda eyni adlı obrazlar bir-birlərindən müəyyən dərəcəda fərqli şəkildə, fərqli mövqedən təqdim olunmuşdur.

Troya müharibələrinin səbəbkarı ecazkar Yelena, öz gözəlliyi ila alaları yoldan çıxaran Danaya, Smela, Alkina kimi qəhrəmanların xarakteri badii əsərlərdəki hadisələr zəminində təhlil edilir və doğru nəticəyə gəlinir ki, məhz bu gözəl qadınlar antik ədəbiyyatda dünyaya paxıllıq, ədavət, nifrət və ölüm kimi keyfiyyətlər gətirir, məğlub edilmiş allahların əlinda intiqam silahına çevrilirlər.

Ən yaxşı cəhətlərdən biri odur ki, "Qədim yunan və Roma ədəbiyyatı"nda əsərlər təhlil edilərkən ayrı-ayrı badii üsluba, təfəkkür tərzinə, ədəbi mərama malik sənətkarların yaradıcılıq nümunələri, qəhrəmanları bir-biri ila müqayisə edilir. Məhz bu müqayisələr zəminində elmi araşdırmalar dərinləşir, təhlillər, çıxarılan elmi argumentlər daha inandırıcı təsir bağışlayır. Məsələn, Avropa ədəbiyyatında didaktik poema janrının formalaşmasında son dərəcə böyük rol oynayan Hesiodun yaradıcılığından söhbət açılarkən hamın sənatkarı narahat edən problemlərin ondan çox-çox əvvəl yarımış "Avesta"da öz əksini tapmasının xatırladılması istər tarixi, istərsə da mənəvi baximdan böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Homerin əsərləri ilə Sparta şairi Tirteyin, Esxilin - "faciənin atası" adlandırılan Esxilin "Zəncirlənmiş Prometey" faciəsi ila Hesiodun "Teoqoniya" eposunun, Esxilin İsveçə etdiyi Çar Ediplə Sofokl qəhrəmanı Çar Edipin, Esxilin "Xoeforlar" əsəri ila Sofoklin "Elektra" əsərlərinin müqayisəsi maraqlıdır. Kitab boyu bu cür müqayisələrin apanlması dərsliyin məziyyətlərini şərtləndirən başlıca amillərdən biri kimi diqqəti cəlb edir.

Evripidlə Sofoklun müqayisəsi zəminində çıxarılan nəticə da inandırıcı təsir bağışlayır: "...ham dünyagörüşü baximindan, ham da hallini gözləyən bədii problemlərin qoyuluşu cəhətdən, ham da temperamenta gəre bir-birindən bu qədər kəskin şəkildə fərqlənən sənətkar təsəvvür etmək son dərəcə çətindir. Məsələ burasındadır ki, əgər Sofokl Afina demokratiyasının yüksələn dövrünü öz əsərində vəsf edirsə, Evripid onun ziddiyyətlərinin şairidir".

Bu və ya buna bənzər müqayisələr zəminində fikrin ifadəsi "Qədim yunan və Roma ədəbiyyatı" kitabının məziyyətlərini şərtləndirən amillər sırasındadır.

Əsərlərin məzmununun yığcam şəkildə verilməsi da dərslik üçün məqbul variantdır. Çünki bütün bədii əsərləri eyni zamanda elda edib mütalə etmək imkanına malik olmayan insanlar bela darsliyi oxuyanda hamin əsərlərin bədii quruluşu, süjet və kompozisiyası, sənətkarın ədəbi məramı haqqında ilkin məlumat almaq imkanı əldə edirlər.

Yaxşı cəhətdir ki, dərslik müəlliflari yalnız məşhur sənətkarların əsərlərinin təhlili ila kifayətlənmir, nisbətən az tanınan şairlərin da həyat və yaradıcılıqları haqqında söhbət açırlar. Alleqorik üslubun banisi Ezop, elegiya yaradıcısı Kallin, ədəbiyyata vətəni müdafiə mövzusunu gətirən Tirtey, yamba formasının banisi Arxilox, vətandaşlıq poeziyasının gözəl nümunələri yaradan Solon, monodik lirikanın görkəmli nümayəndələri Alkey, Sapfo və Anakreonit, xor nəğmələrinin görkəmli yaradıcılarından biri Keoslu Simonid, aristokratiya dünyagörüşünün nəğmakarı Pindar və b. haqqında yazılanlar qədim dövr yunan ədəbiyyatın mazmun və formaca nə qədər inkişaf etməsi haqqında dolğun təsəvvür yaradır. Adları çəkilan hər bir müəllifin qədim yunan ədəbiyyatında yeri və rolu haqqında söhbət açan müəlliflər antik ədəbiyyatın tam mənzərəsini canlandırmaq missiyasını yeri-

(Ardı 5-ci səh.)

"Əhdi-peyman, sədaqətin eşqinə..."

Bu günlərdə Musiqili Komediya Teatrında unudulmaz el aşığı Mikayıl Azafılının xatirəsinə həsr edilmiş sazlı-sözlü gecə keçirildi. Tədbirdə ustad aşığın küllüyyəti daxil edilmiş "Qoca Azafıyam..." kitabı (Bakı, Nurlan - 2008, 760 səh.) də təqdim edildi. Nafis şəkildə nəşr olunan kitabın toplayıb çapa hazırlayanları professor Qəzənfər Paşayev və ustad aşığın qızı Maral Azafılı, redaktorlar professor Məhərrəm Qasımlı və Gülarə Azafılı, rəyçiləri xalq şairi Zəlimxan Yaqub və f.e.n. Elxan Memmədlidir.

Böyük saz-söz ustadının xatirəsinə həsr edilmiş gecənin və təqdimat mərasiminin təşkilatçı-Cəmiyyətinin simli alətlər bölməsinin üzvü seçilmişdi. Nə yazıqlar ki, elə həmin sovetlər dönəminin qılıncının dalının-qabağının kəhakəs ilərinda ustad aşıq zindan həyatının da acısını dadmalı olmuşdu. Özü də adam Tovuz rayonunun Qaraxanlı kəndindən olan Seyid Bəndənin hətta dilə gətirilməsi belə mənasızlıqlar olan aşağıdakı misralarla başlanan şerini oxuduğuna görə:

Əlimizdə zorba çomaq,
Başımızda motal papaq,
Ağ şalvarda qara yamaq
Kommunizmə gedink biz.

Ən ağrısı odur ki, üzü üzlər görmüş sovet orqanları el aşığının habsi səbəbini ustalıq gizlədərək onu oğurluqda və evində silah saxlamaqda "təqsirli" bilib 1961-ci ildə düz dörd il azadlıqdan məhrum etmişdilər. Lakin ağır həbsxana həyatı belə bu böyük sənətkan sindra bilməmiş, ilhamını korşaltmamışdı. Əksinə, nahaqdan zindan həyatına məhkum edilmiş Azafılı azadlığa çıxıdıqdan sonra sovet sisteminin eybəcərliklərini daha əddilıklə tənqid edən əsərlər yaratmışdır. Taleyüklü dərdlərimizi, xalqımıza üz verən bəlaları öz sənətkar ömrünün yaşantılarını fonunda əks etdirən aşıq əslində xalqımızın dilmancı kimi çıxış edirdi:

Qoca Azafıyam, dilim var, lalam,
Təbrizdə qardaşım, Sibirdə balam.
Elə dərd varmı ki, çəkməmiş olam,
Bax, onlar əğartdı başımı mənim.

Diqqətinizə təqdim edilən "Qoca Azafıyam" kitabında aşıq poeziya tarixində Aşıq Şəmşir və Azafılıya qədər az yer alan, bu sabəbdən də indiyə qədər, demək olar ki, tədqiqata cəlb olunmayan ithaflar, nəzirələr, mərsiyələr, şeir-məktublar haqqında ətraflı bəhs olunmuş, onlar ayrı-ayrı bölümlərdə verilmişdir. Aşığın bağlama - qıflıbəndlərinə, deyişmə, bayatı, rübai və qəzəllərinə, eyni zamanda, poemalarına, "Səlim şah" dastanına da kitabda ayrıca fəsil ayrılıb.

1989-cu il may ayının 17-də əməkdar mədəniyyət işçisi adına layiq görülən Azafılı Mikayıl təəssüf ki, öz sevincini doğmalarıyla, saz-söz xıridarlarıyla qədərincə bölüşə bilmədi. 1990-cı ilədə xalqımıza üz verən 20 Yanvar faciəsi ustad aşığı da qəlbən sarsıtdı. Onun ürəyi canı qədər sevdiyi xalqının kədərinə tab gətirmədi, 90-cı ilin 12 oktyabrında dünyasını dəyişdi. Tələlimiz odur ki, böyük el sənətkan bu gün dəyərli sənətiylə, şeriylə-sözüylə bizimlədi".

Q.Paşayev onu da vurğuladı ki, təqdimat mərasimine bir çox türkdilli, qardaş ölkələrdən də nümayəndələr qatılıb. "Ustad aşığın vaxtilə "İki arzum vardı birinə çatdım - Türkiyədə yaşayan türk qardaşlarımla görüşdüm" - deyə söz açdığı qardaş Türkiyənin ölkəmizdəki səfiri Hülusi Qılınc bu məclisdə iştirak edir. Türkiyə həmişə bizim kövəncyimiz olub. Ümummilli lidərimiz Heydər Əliyevin dahiyanəlikə söylədiyi "Biz bir millət, iki dövlətik" fikri təsadüfi deyildir ki, türk xalqıanarasında zərb-məsələ çevrilib".

Kipr Türk Respublikasının ölkəmizdəki səfiri Zəki Qazıoğlu, Hollandıya parlamentinin türk deputatı Fatma xanım və onun hayat yoldaşı, məşhur "Ayrılıq" mahnısı ilə türkdilli xalqların sevimlisinə çevrilən ərdəbili bəstəkar Rəcəb İbrahim, Təbrizdən Hacı Məhəmməd Rza Cəfərpurun da qatıldığı unudulmaz məclisin araya-ərsəyə gəlməsinə öz köməyini əsirgəməduyinə, tərəmmanlarıolaraq yer ayırdığına, aşıq sənətimizin təbliğinə bərtərəfli köməklik göstərdiyinə görə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin rəhbərliyinə, aşıq sənətinin canlanmasına təkan verən Azərbaycan Aşıqlar Birliyinə, təqdim olunan kitaba maraqlı "Ön söz" yazarı, yaxın günlərdə Tovuz rayonunda Azafılıya həsr olunmuş tədbirin təşkilatçısı, eləcə də Bağa Hüseyn Bozalqanlının yenica çap edilmiş kitabının dəstəkçisi olmuş millet vəkili Qənirə xanım Paşayevaya minnətdarlığını bildirən Q.Paşayev Azafılı sənətinin işığına toplaşanlar Azərbaycan Respublikasının Əməkdar Mədəniyyət işçisi, Yeni il bayramı münasibətilə də təbrik etdi.

Tədbirdə ustad aşığın nəvələri Roman və Məhsəti "Azafılı sənəti" havasını ifa etdilər. Sonra Aşıqlar Birliyinin sədri, xalq şairi Zəlimxan Yaqub, millət vəkilləri Qənirə Paşayeva, Nizami Cəfərov, xalq şairi Nəriman Həsənzadə, professorlardan Camal Mustafayev, Həsən Mirzəyev, Sədnik Paşayev, Borçalı Aşıqlar Birliyinin sədri Osman Əhmədoğlu və şair Əli Rza Xələfli çıxış edərək Azafılı poeziyasının məziyyətlərindən, təqdim edilən kitabın el sənətkarının adına layiq bir abidə olmasından söz açdılar.

Türkiyənin ölkəmizdəki səfiri Hülusi Qılınc və Kipr Türk Respublikasının ölkəmizdəki səfiri Zəki Qazıoğlu Mikayıl Azafılı poeziyasının Türkiyədə və Kiprdə sevildiyini, onun sənətinin xalqlarımızın yaxınlaşmasında müstəsna rol oynadığını önə çəkdilər.

Naxçıvanlı Sultan əmi Azafılının şeirlərini, Bağban Baba isə aşıqa həsr etdiyi şerini oxuduqdan sonra söz musiqiyə verildi. Əməkdar artistlərdən Könül Xasıyeva "Azafılı qaraylısı" üstə ustad aşığın "Qoca qartal", Gülyaz və Gülyanaq bacıdan "Dünya himni"-ni ifa etdilər.

Aşıqlardan Əhliman Rəhimov, Ədalət Nəsibov, Mahmud Məmmədov, Ələsgər Tağıyev, Aşıq Ulduz, Rakif, Telli Borçalı, Ədalət Dəlidağ, Samirə, Altay, Kəmalə Qubadlı, İlham, Dəmir, Lətifə Çeşmeli, genc aşıqlar müsabiqəsinin qalibi Aşıq Avdı, Azər Xanlaroğlu Azafılının öz mahnılarını və başqa havalar üstündə şeirlərini dilə gətirdilər. "Aşıq Pəri" məclisinin şairə qızları Azafılıya həsr etdikləri "Yaddaşlarda belə qaldı Azafılı" şerini ifa etdilər.

Məclis Azafılı Mikayılın övladları Hakim və Gülərənin ifasında el aşığının "Dünya" müxəmməsi ilə başa çatdı.

Sərvaz Hüseynoğlu

(Əvvəli 2-ci səh.)

nə yetirməyə çalışır və əsasən buna nail olurlar.

Kitabın "Qədim Yunanıstanda ədəbiyyat nəzəriyyəsi" adlanan bölməsi də yüksək peşəkarlıqla qələmə alınmışdır. Burada yığcam şəkildə yunan, eləcə də dünya fəlsəfi fikrinin, estetik düşüncə tərzinin formalaşmasında mühüm xidmətləri olan Pifaqor, Heraklit, Empedokl, Demokrit, Fales, Anaksimandr, Sokrat haqqında söhbət açılır. Daha sonra "fəlsəfənin şairi" hesab edilən Platon haqqında yığcam ocerk verilir. Aristotel haqqında yazılan məqalə isə öz əhatəliliyi, elmi tutumu ilə daha çox diqqəti cəlb edir. Bu hissədə də müqayisə üsulundan istifadə fəlsəfi, ədəbi-nəzəri fikir tarixində Aristotelin yerini və rolunu daha düzgün müəyyən etməyə zəmin yaradır. Öz müəllimi haqqında "Platon mənə əzizdir, lakin haqiqət ondan da əzizdir" söyləyən Aristotelin ədəbiyyat nəzəriyyəsinin formalaşmasında müəssəsə xidmətləri faktlara istinadən geniş, inandırıcı şəkildə şərh olunur. Bu fikirlər qəyiyyan şübhə doğurmur ki, Aristotel faktiki olaraq estetikada realizm probleminin əsasını qoymuşdur. Əgər Platon sənətin insan xarakterini zəiflətməsi, ona mənfi təsir bağışlaması müddəasından çıxış edirsə, Aristotel "katarsis" konsepsiyasını rəhbər tuturdu.

"İllinizm dövründə yunan ədəbiyyatı" bölməsi də zəngin faktlar əsasında yazılmışdır. Bu bölmədə ən əsərlərdən öyrənməyisi üçün çox maraqlı informativ məlumatlar var. İstər Epikür, istər stoiklər, istər skeptiklər, istrsə də yeni attik komediya haqqında yazılanlar kitabdakı elmi mənzərəni əhəmiyyətli dərəcədə zənginləşdirir. Yeni dövr komediyasının ən məşhur nümayəndəsi Menandr, saray şairi Kallimax, epik formalı əsərləri kəskin mübahisə predmetinə çevrilən Radoslu Appoloni, kiçik forma tərəfdarı Feokrit, Roma imperiyası dövründə yaşayıb-yaradan Rosidoni, Pulutarx, Lukian haqqında miniatür oçerklər də anlaşıqlı bir dildə yazılmışdır. Bu məqalələr kitabın informasiya xəzinəsini daha da zənginləşdirir. Ayrı-ayrı ədəbi janrların formalaşmasına həsr edilən səhifələr də maraqla oxunur.

Kitabda erkən Roma ədəbiyyatının inkişaf mərhələsi elmi dəqiqliklə müəyyənləşdirilir: 1.Ən qədim dövr; 2. Arxaik dövr; 3. Roma ədəbiyyatının qızıl əsri; 4. Roma ədəbiyyatının gümüş əsri; 5. İmperiyanın son dövrü...

Kitabın qədim Roma mifologiyası və folkloruna həsr olunan səhifələri elmi tutumu, eləcə də lakonizmi ilə diqqəti cəlb edir. Roma ədəbiyyatının tanınmış nü-

Qədim yunan və Roma ədəbiyyatı

mayəndələri Rubli Terensi, Mark Tulli Sisseron, Qay Yuli Sezar, Tit Lukresi Kar, Rubli Vergili Maron, Kvint Horatsi Flakk, Rubli Ovidi Nazon, Lussi Anney Seneka haqqında yazılan məqalələr müəlliflərin gərgin axtarışlarından, çəkdikləri böyük zəhmətdən xəbər verir.

Ümumiyyətlə, ədəbiyyatşünas alimlərimizin gərgin əməyi, axtarışları nəticəsində araya-ərsəyə gələn "Qədim yunan və Roma ədəbiyyatı" kitabı qiymətli bir dərs vəsaitidir. Bu vəsaitin yaranmasında apancı müəlliflərə bərabər professor Q.Quliyevin əməyini də xüsusi qiymətləndirmək lazımdır.

Qədim yunan və Roma ədəbiyyatı ilə bağlı zəngin informasiyanın, elmi-nəzəri məlumatın, ədəbi faktların toplandığı bu kitabı vərəqləyərək "Yalnız bəşəriyyətin əldə etdiyi bilikləra sahib olmaqla əsl vətəndaşa çevrilmək mümkündür" qənaətinin doğruluğuna inam artır. Doğrudan da, bu kitabı oxuyan tələbələr bəşəriyyatın inkişafının ilkin mərhələsinda qələmə alınmış bədii əsərlər, şairlər, nəzəriyyəçilər, onların bənzərsiz ədəbi irsi haqqında zəngin məlumat ala biləcəklər.

Rafiq YUSİFOĞLU
filologiya elmləri doktoru, professor

Bildiriş

Bu gün saat 14-də Azərbaycan Yazıçılar Birliyində Gülşən xanım Lətifxanın "Azər və Aida" kitabının təqdimetmə mərasimi keçiriləcək.

Maraqlananlar dəvet olunur.

Rəylər

M.Kaşğarinin "Divani-lüğat-it-türk" əsərinin tədqiqi

Türkologiyada türk dillərinin aktual problemlərinin tədqiqində mühüm xidmətləri olan Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin baş katibi, Mahmud Kaşğarlı Fondunun prezidenti, filologiya elmləri namizədi Ramiz Əsgər oğuzşünas və qoruduşünas Taqut Şükranın "Oğuzlar" kitabının, böyük şair və mütəfəkkir Yusif Balasaqunlunun "Qutadqu-bilik" poemasının, Bahəddin Ögəlin "Türk mifologiyası", M.Kaşğarinin "Divani lüğat-it-türk" əsərinin tərcüməçisi və Y.Balasaqunlunun "Qutadqu-bilik" poemasi ilə bağlı tədqiqat işlərinin müəllifidir. O da xüsusi qeyd edilməlidir ki, ortaq türk ədəbiyyatı qədim dövrdə Orxon-Yenisey abidələrinin, orta dövrdə isə fundamental - türk və dünya ədəbiyyatının ən nadir inciləridən olan "Dədə Qorqud" dastanları, "Manas" dastanı, Yusif Xas Nacib Balasaqunlunun "Qutadqu-bilik" poeması və M.Kaşğarinin "Divani lüğat-it-türk" kimi möhtəşək klassik əsərlər üzərində yüksəlir. Umumtürk ədəbiyyatının təməl sütunlarından olan bu dörd əsərdən ikisinin - Yusif Balasaqunlunun Qutadqu-bilik" və M.Kaşğarinin "Divan"ı Ramiz Əsgər tərəfindən Azərbaycan dilinə tərcümə edilmişdir. Bu müəllifin uzun müddətli gərgin elmi araşdırmalarının uğurlu nəticəsidir.

R.Əsgər abidələr üzərində tərcümə və tədqiqat işləri ilə tanınan türkoloqlardandır. Son dövrlərdə müxtəlif ölkələrdəki türkoloqların diqqətini özünə cəlb edən ana qaynağından süzülüb gələn, ulu kök üstündə yaranan və yaziya alinan türk dünyasının şah əsəri M.Kaşğarinin "Divani lüğat-it-türk"ün üzərində tədqiqatlar aparır. "Divanü lüğat-it-türk" ortaq türk abidəsi kimi bütün qruplar dil və ləhcələrin fövqündə dayanan, onlar arasında heç bir fərq qoymadan tam əhatə edən və özündə cəmləşdirən zəngin xəzinədir. Müəllifin qeyd etdiyi kimi, əsərdə min il bundan əvvəlki türkülüyün bütün xüsusiyyətləri - başda dili və ədəbiyyatı olmaqla türkün tarixi, coğrafiyası, mədəniyyəti, iqtisadiyyatı, mənəvi-milli dəyərləri, psixologiyası, dünyagörüşü, həyat tərzi, adət və ənənələri, ailə, qohumluq, qonşuluq və umumən sosial münasibətləri, geyimi, silahları, mətbəxi, oyunları, əyləncəsi... bir sözlə, hər şeyi ideal şəkildə öz əksini tapmışdır. Mükəmməl məlumat və biliklər toplusu yaratmaq sahəsində M.Kaşğari "Qərbi Avropanın maarifçi-ensiklopedistlərini yeddi əsr qabaqlamışdır" (M.K. "Divani lüğat-it-türk", I cild, səh.8).

Bütün bu dəyərləri nəzərə alaraq Ramiz Əsgər M.Kaşğarinin "Divani lüğat-it-türk" əsərini dilimizə tərcümə edərək dörd cildda nəşrə hazırlamışdır. Bu divanın Azərbaycan dilində nəşr olunan ilk tərcüməsidir. Bəsim Atalayın nəşri əsasında ilk dəfə bu missiyanı həyata keçirən və stol üstünə qoyan f.e.n. Ramiz Əsgərdir. İlk türk ensiklopediyası olan "Divan" min il bundan əvvəlki dilimzin tarix və mənəviyyatimizin ən dəyərli, ən başlıca mənbəyi, məxəzi kimi türklüyün bütün xüsusiyyətlərini ideal şəkildə özündə əks etdirir. Türk dünyasının bu möhtəşəm abidəsinin, gec də olsa, Azərbaycan dilinə tərcüməsi və nəşri tədqiqatçılara, genişi ziyalı və oxucu kütləsinə çatdırılması mühüm hadisədir.

Doğrudan da mühüm bir hadisə olan bu lüğətin nəşri türk tarixi və mədəniyyəti, türkün dili və etnoqrafiyası, mənəviyyatı ilə bağlı araşdırmalar apanlması orta türk dövrünün (fonetikası, morfologiyası, sintaksisi istiqamətinda) dilçilik baximindan tədqiqi, Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikasının yenidən dəqiq faktiki materiallar əsasında araşdırılması, türk dillərinin tarixi və müqayisəli qrammatikalarının, etimoloji lüğətlərin hazırlanmasına yeni istiqamət verir.

Müəllifin yeni nəşr olunmuş "Mahmud Kaşğari və onun "Divani lüğat-it-türk" əsəri (Bakı, 2008) monoqrafiyası da uzunmüddətli elmi araşdırmalarının uğurlu nəticəsi kimi yeni mülddəalarla zəngin olan bir əsərdir. Oxuculara tədqim olan bu əsərdə türk dünyasının ortaq abidəsi olan M.Kaşğarinin "Divani lüğat-it-türk" əsərinin morfoloji xüsusiyyətləri tədqiq edilmişdir. Belə ki, əsas və köməkçi nitq hissələri, habelə vokativlər, təqlidi, modal və predikativ sözlərin "Divan"da əks olunması və onların müasir Azərbaycan dili ilə, yazılı abidələrimizlə, dialekt və şivələrimizlə müqayisəli şəkildə araşdırılmışdır. Bu haqqında linqvistik, etnoqrafik) fonetikası, leksikası, qrammatikası, folkloru, coğrafi, tarixi məlumatları bizə çatdıran zəngin, yeganə abidədir.

Monoqrafiyanın "Divani lüğat-it-türk" haqqında ümumi məlumat addalanan" birinci fəslində yazıldığı dövr və mühit, yer və tarix, tapılma tarixi, müxtəlif dillərə tərcümələri, quruluşu, tədqiqi tarixi haqqında məlumat verilir. Əsərin əvvəlində M.Kaşğari haqqında məlumat və "Divan"ın müxtəlif dillərə tərcüməsi əsərin elmi dəyərini artırır. Xüsusan də R.Kilişli nəşrindən sonra lüğətin dillərə tərcüməsi və tədqiqi məsələlərinə geniş yer verilmişdir. Əsərdə yazıldığı kimi, Bəsim Atalayın "Divanü lüğat-it-türk" tərcüməsi dünyada ən mükəmməl tərcümə hesab olunur və "Divan"ın başqa dillərə tərcüməsi zamanı əsas baza və etalon rolunu oynayır. Əsərdə Azərbaycan dilinə türkoloq Xalid Səid Xocayev tərəfindən tərcüməsi və onun nəşrinin gerçəkləşməməsi səbəbləri açıqlanır. Müəllif öz tərcüməsi haqqında məlumat verərkən yazır ki, əsərin türkcə tərcümələri ilə Salih Mütəllibovun özbəkcə nəşri ilə, Urumçidə həyata keçirilmiş uyğurca, Pekində buraxılmış çincə nəşrləri ilə və Hüseyn Düzgünün farsca tərcüməsi ilə tutuşdurdum. Bununla da "Divan"ın ilk dəfə olaraq ana dilimizə və rus dilinə nəşrinə nail olunmuşdur. Bu da təsadüfi deyildir. Müəllifin qeyd etdiyi kimi, XI əsr türklüyünün aynası olan "Divan" türklərin ədəbiyyatı, dili, mədəniyyəti, tarixi, etnoqrafiyası, sosial münasibətləri, həyat tərzi və digər özəllikləri baximindan DTS üçün mühüm qaynaq təşkil edir. Çünki buraya ləqəb və ünvanlardan, şairlərdən və atalar sözlərindən qeyim və yeniyetlərdən tutmuş hər cür maişət əşyalarına, flora və faunaya qədər həyatın bütün sahələrini əhatə edən söz, termin və anlayışlar daxildir. Xüsusan də, M.Kaşğarinin bu əsərində rus və slavyan ölkələri haqqında bilgilər vermesi

(Ardı 6-cı səh.)

Niyyət gözəl olanda

Hikmət Mahmud: "Qıyma gözəlliyə". Bakı, "UniPrint" - 2008

Bütövlükdə "Keçmə nəmərd körpüsündən Sellər seni aparsa da" amacıyla yazılıb Hikmət Mahmudun "Qıyma gözəlliyə" adlı kitabına daxil edilən şeirlər. Eyni zamanda, haqq-saya etibarlı, milli-mənəvi dəyərlərimizə fitrətən bağlı olan bir azərbaycanlının ürəyi çırpınır bu yazılanlarda. Bu yazılanların niyyəti gözəl, duyumu oxucu könlündə:

Çiçəyi yetirib, gülü bitirib,
Yerlərə-göylərə bər-bəzək verib,
İnsanı dünyaya bəxşiş getirib,
Allahın nə gözəl xoş təbi varmış.

Bu şəmimi sətirlər elə başdan-bitəndən dəqiq müşahidələrə, şair baxışına söykənə-söykənə ilməənib:

Sel gəlib - yol-iriz lehmələnibdi,
Çaylar aşıb-daşıb, su İillənibdi,
Yer qara buluddan kölgələnibdi;
Demə təbiətin əsəbi varmış...

Şerin ilhamdan, duyğudan yana, bir dodaq qaçımı qədər olmaqsa da belə, heyrətdən yaranması var. Bu heyrət Hikmət Mahmudun misralarında öz ifadəsini elə şəmimilikə tapır ki, bu şəmimilik qarşısında kirimişcə qalırsan.

Elə xalq şairi Nəriman Həsənzadə də "Qıyma gözəlliyə" kitabına yazdığı ön söz əvəzində daha çox bu şəmimilik üzərində dayanır. Məhz bu şəmimiyyətdən irəli gəlir ki, Hikmət Mahmudun şeirləri "yadda qalandı və oxucu yaddaşı onu tez qəbul edə bilir". O, eyni şəmimiyyətə dünyanı əda doğma, balaca kəndiylə yanaşı qoyur və bu balaca kəndin bircə tər bənövşəsini dünyanın özündən əziz, gözəl bilib, dönə-dönə vəsf edir, eyni şəmimiyyətlə "Yadlarla birtəhər dil tapmaq olar, yaxından özünü gəl qoru" - ondişəsini yaşayır.

Şairin:

sayır.

Hikmət Mahmudun şeirlərini oxuduqca hiss edirsən ki, o, sevgi məktəbinin dərsini ela alanlardandı. Bu sevginin daha çox təbiətlə, əhatəsinda olduğu insanlarla, Vətən, göylə, axıyıd dəyərlərlə bağlılığı var. Elə bu səbəbdən de biz onun:

Günaştek odlanıb, Aytek nurlanan,
Ürəklər dərdinə yanıyam gərək.
Çiçəklər körpəmdir, təbiət anam -
Onu her əzabdan qoruyam gərək.

niyyətini də şəmimiyyətlə qəbul edirik,

Baş əyər, diz çökər vaxt gəbrəndə
Qara qanşqaya fil, bilmək olmaz -

qənaətini de.

Ən yaxşısı odur ki, xalq şairi Nəriman Həsənzadənin da vurğuladığı kimi, H.Mahmud füsunkar təbiətli Azərbaycanın çölündən-çəmənindən, dağından-daşından, onun bütün gözəlliyi ilə bir yerdə var olmasından səmimi bir şair ovqatıyla söz açır, gözəlimiz Azərbaycanı özünün arxası, dayağı və son məbədgahı hesab edir. O, vətənin gözəllikləri şerin diliyla təbliğ edir, sevdirir. Təbii ki, gözəl niyyətdir.

Sərvaz